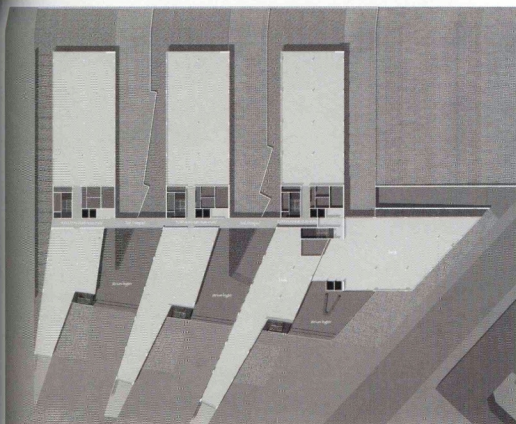

Alkotás Point irodaház

Rendhagyó módon egy ismertető cikk helyett öt – különböző stílusban tervező – építész véleményét közöljük, akiket Cságoly Ferenc javaslatára kértünk fel, hogy mondják el gondolataikat, meglátásaikat ennek az új épületnek a kapcsán.

Ködszurkáló*

Túranyi Gábor

Három vágóél hasítja büszkén az M7-es felől gomolygó szelet. Három kihagyezett csúcs szurkálja a Sas-hegy felől nyomuló ködöt. Az autós-építés jóleső érzéssel nyugtázza, hogy városépítési közhely (Budapest kapuja) helyett egy jó ház fogadja. Ez is autós sebességre tervezett ház, mint a Siemens-irodaház. (Alaprajz 1999/5, tervezők: Lázár Antal, Reimholz Péter.) Százal meggy nyugat felé. A másik irányba a hátulját mutatja, onnan nézve nem is olyan szép. Nagyvonalú ház. A nagyvonalúság ára az, hogy a ház testközeli kevés élménnyel szolgál. Nem jól találkozik a földdel. Az építési hibák, az elnagyolt anyag-találkozások, a festékhibák is föl-föltűnnek.

De ez egy autós sebességre tervezett ház. Ennek megfelelően a BAH-csomópont irányába pontos fogalmazású képletet látunk, a Sportkórház felé pedig bizonytalan kezelésű épülettömeget. A nagyvonalúság ára? És jó-e, hogy

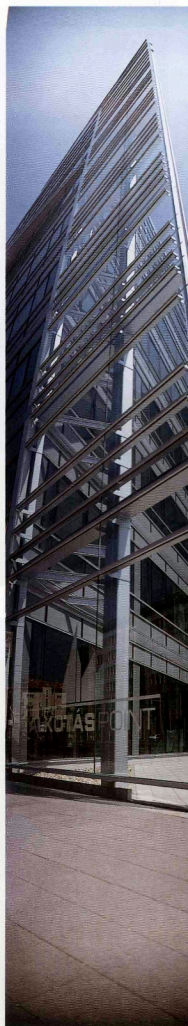
a háznak külön eleje és hátulja van?

A képlet azért nagyon jó. Végre nem-provinciális. Olyan találmány, amelyre azt mondjuk: persze, csak ilyen lehet! A fölnyitott három ujj sémája egyszerre gyakorlati és költői, mérnöki és szobrászi. Hogy a három ujj nem maradt séma, ahhoz bátor formálódzkodva volt szükség. Mérték tartó plasztikai kompozíció született, amelyet még a rábiggyesztett vágóélek sem tudnak elrontani. Furcsák ezek az üveg-acél fölöslegek. Applikációk, de nélkülük hiányérzetünk lenne. Majd az idő eldönti... Az idő tud majd egy aktuális talányra is válaszolni. Ugyanis a hatalmas térplasztikát már a számítógép faragta. Jól. Ettől aztán feszültség keletkezik. Mintha a virtuális modell életnagyságú kiállítását látnánk.

Beszélhetnénk még a ház kabátjáról is, amely praktikusán jó minőségű szövésével (nem gyűrődik, mosható) és sportosan elegáns szabásával mutatósá teszi viselőjét. Vagyis szót ejthetnénk a jól megválasztott homlokzati

szerkezetekről és egyebekről. Erről majd biztosan beszélnek mások. Különbben is, ez ügyben tervezőink a megszokott formájukat hozták: megint magasabbra tettek a léceket, mint eddig. Egyébként újdonság az Építész Stúdió szerkesztésmódjában, hogy a szerelt homlokzati leplet egyöntetűen és egyvégtében alkalmazzák. Mellőzve a falszerűséget, akár burkolt, akár vakolt formában. (Pl. Graphisoft, Piac.) Előremutató épület. Nemcsak előre mutat az ujjaiával, hanem új szellemi tájak felé is tekint. Úgy szakítja föl a tömbös beépítés megunt sémáját, hogy álminimál álmegoldás helyett valódi, folytatható gondolatot vet föl. Kollégák, lehet folytatni!

*Szerénytelenül köszöntött cím Latinovits Zoltántól.

Az Alkotás Pont

Ekler Dezső

Szeretem ezt a házat. Jó nézegetni. Nagyvonalúan érzéki és kompakt. Végignéztem, ahogy épült, és drukoltam. Rajt-cél győzelem volt, ahogy Cságolyéktól megszoktuk. Az alaprajza meglepett, mikor láttam, hogy ennyire látványtrükkre és egy nézőpontra van kijátszva. Még pontosabban – ha jól értem – autós nézőpontonvonalra. Ravasz és roppant tárgyilagos gondolkodásra vall. Ha kritikát írnék róla, a manierizmussal próbálkoznék. Kenneth Frampton, ha jól emlékszem, azt írja, hogy a sachlichkeit ideák a 20-as évek Berlinjének dekadenciájából eredtek. Az illúzióvesztés és a kiábrándulás nyitotta elfogulatlanabb világlátás-

ra az értelmiség szemét. Innen volna érthető talán, miként tudnak Cságolyék egyszerre sachlichkeit minimalisták és barokk látványtervezők lenni. Persze, mintha ugyanezt csinálná ma mindenki, Aretstől Alsopig és Chipperfieldtől Fuksasig. Egy romlott kor józanságának eleganciája – ez volna a mai topstíl.

Egy dolgot viszont sajnállok, hogy a végén mégiscsak ráteették a spiccekre azokat a „létrákat”. Ezekről egy fokkal heroikusabb, két fokkal berliniesebb és három fokkal irodista-realistább lett a ház, mint kellett volna. „Zászlók” nélkül a vezérhomlokzat tartósabb, érettebb, bölcsőbb volna.

Építész: Hönich Richárd és Keller Ferenc, Cságoty Ferenc (Építész Stúdió Kft.)

Építész munkatárs: Szabó László, Szendrei Zsolt, Tündik Ferenc (Omega Design Bt.), Fialovszky Tamás, Ivanics Éva, Sajtos Gábor, Csikós Bálint (Építész Stúdió Kft.)

Tartószerkezet: Volkai János, D. Hetesi Lilla

Épületgépészet: Oltvai András, Oltvai Tamás, Lengyel Zsolt

Elektromos tervező: Kun Gábor, Komlósi Tibor, Mireider Szabolcs

Épületszerkezet-tervező:

dr. Becker Gábor, Dobszay Gergely

Környezet-, kerttervező: Karády Gábor

Közműtervező: Antosikné Magay Hanna

Akusztikus tervező: Kotschy András

Környezetvédelem: Bite Pálné, Weiner László

Tűzvédelmi szakértő: Gombik Károlyné

Napvédelem: Majoros T. András

Közlekedéstervező: Rhorer Ádám

Fotó: Polgár Attila, Häider Andrea (35. o.)

Hová?

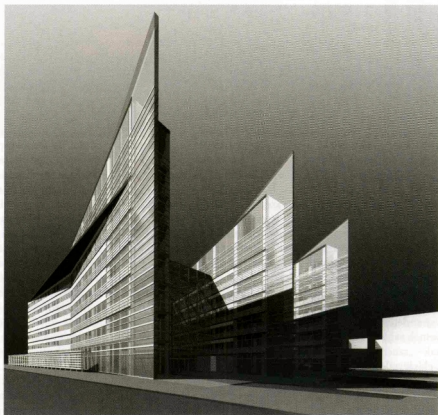
Tomay Tamás

Kedves Keller Feri! Felhívtál, hogy írjak össze kritikát a házatokról, és így adódott az, hogy rákényszerüljek megpróbálni megérteni, merre és mit mutat a házatok hegye. Tehát én is lementem oda. És látom, amikor lent állsz a BAH-csomópontnál fölfelé északra tűnődve. És akkor eszembe jut a régi kép Szrogh Gyuri bácsiról Salgótarján akkor még üres főterén, amint a gyufaszkatulyát pöckölgeti, amikor is rájön a megoldásra. (Mekkora „kaksa” ez kérem!) Vajon Nálad honnan tűnik föl a három él, mert vajon akkor éppen odaléptél egy Bankomathoz, és kártyád nyíllal jelzett hegyét beillesztetted a vékony résbe, és miközben számoltad a pénzt, fölpillantottál, és magad előtt láttad, amikor a hideg novemberi szélben előredőlve halad „fölfelé” a katedrálishoz „ő”. Zsebre gyűrted a pénzt, és azt gondoltad, végül is ez megvolt. Igazad volt, egy karosszéniát nem saját tökéletesítése menthet meg az enyészet-től, hanem, ha az visszautal értékesített racionális létének múltba vesző irracionális fogantatására. Majd amikor sok évek múltán ott állsz szét a rozsdától, és csorog le, mert a banká-

rok és irodisták már ürsíklóról irányítanak, akkor jönnek a fiatal festők, akik közül egy sokszor lefesti ezt a tovatűnő ábrándot, és ezáltal fog teljessé válni a kép. A múltkor egymás mellett álltunk a hallgatói tervbírálaton, ahol a terv nem éppen ezen ház irányába mutatott, pontosabban az irá-

nyultsága enyhe bizonytalanságot jelzett, mintha valami felismerésnek a melankóliája áradt volna szét, amikor az egyik bíráló professzor megérezve ezt a rendellenességet, pontosan a terv erőnyeit sorolta fel annak hiányosságaként. Rád néztem, és te rögtön bólintottál. Mint

már nagyon régóta, most is minden szombatni ott húzok el azon az úton, oda és vissza, lassítok, enyhén előredőlök, oldalt fordítom a fejemet, és egy pillanatra fölnézek N. E. házára, és most már erre is.

Alkotás Point Irodaház = API

(ezek az elnevezések...)

Virág Csaba

Már legalább 2 évtizede (mióta öregszem) csodálkozva figyelem az építészet magyarországi útkeresését. Csodálkozva, azért, hiszen a tendencia oly kristálytisza és egyszerű...

A 20. század húszas éveiben fordulami változás következett be az építészetben: a történelmi stílusok és az évszázadokon át ezekből táplálkozó eklektikus stílusok továbbélését felváltotta a funkció, a ráció és a gazdaságosság jegyében fogant, az önmagát, anyagait, szerkezeteit nyíltan vállaló új stílus: a modern építészet. E gondolkodásmód avatott kezében a század ötvenes éveire lényegében elérte saját kiforrott, klasszikus komponálómódját.

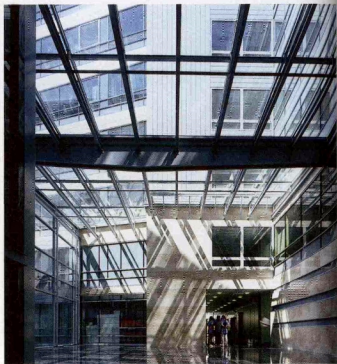
Ekkor némi zűrzavar támadt: építészek és esztéták – részben, mert maguk sem értékék ez immár klasszikus stílus (vitruviusi...) szabályait, részben exhibitionizmusból, részben engedve megrendelőik nosztalgikus igényeinek vagy politikai nyomásnak – „szocreál”, posztmodern, eklektizáló, organikus stb. irányokba indultak el.

A modern építészet azonban halad a saját útján, komponálás-

módja, kifejezőmódja, absztrakt, öntörvényű esztétikája egyre finomabbá, kifejezőbbé válik. Követi a jeles mesterek egyéni gondolatait, ízlésvilágát: Piano, Foster, Meier, Nouvelle, Eisenmann, Zalia, Hadid, Gehry..., követi az egyes nemzetek egyedi ízeit: európai, japán, spanyol, mexikói stb. módon.

Az egész világban, de nálunk is azok az épületek és építészeti figyelemre (és követésre) méltóak, akik az „Up to date” építészet trendjét próbálják követni, és esetleg valamit hozzátenni a fejlődési folyamathoz. Ami ezen kívül van: legjobb esetben érdekes kuriózum. Az a véleményem, hogy e ház, a Cságoly-Keller-Hőnch féle API ilyen épület.

Szép és nagyvonalú, annak ellenére, hogy az eredetileg független három hasábot össze kellett kötni egy keresztármennnyal; hogy a homlokzati függőnyfal olcsó stb... Egy jó építész kezében a hatóságok, a beruházó és a kivitelező minden visszahúzó törekvése ellenére megőrzi saját értékeit és identitását. Az alaprajzok a különleges forma ellenére tökéletesen szerkesztettek. Szépek, egyszerűek és kiforrottak a belső közösségi terek, a lépcsők, részletek.

Szellemes a főkonceptió, amely a Sport – volt Vöröskereszt – körház elkeskenyedő tömbjébe a három finoman meghajlított és összetartóan elkeskenyedő-magasodó átgondolt és karakteres épülettel töltötte meg. E tömegek némileg visszacsengtek az út túloldalán lévő MOM Park merev és érzéketlen szállodatömbjének ugyancsak élből végződő tömegét: lehet, hogy hajdan e helyen állt FRIM Intézet (egy magán-bolondokháza) szelleme befolyásolta ez együttes kialakítását... Genius loci, valóban, ezzel mintegy közrefogva a „budai nagykorút” – Alkotás utca e szakaszát, mely e ponton valóban egy parkos-szabadon álló városrészletből zárt sorúba megy át.

A koncepció sikeres része a függőnyfalaknak az épület jellegét erősítő átgondolt osztása, szellemen az Alkotás utcai kiemelkedő, majd eltűnő osztópárkány, mely a homlokzati finom hajlását jelzi. E tagolás érzékletesen megy át az eleket képező dekonstruktív vázákba, bár kár, hogy a – fölfelehatólag beruházói – spórolás nem tette lehetővé a „spitz”-ek effektív épülettömegeből való kialakítását. Milyen érdekes főnöki szobák vagy tárgyalók kerültek volna az élekkbe.

Természetesen én elfogult vagyok mert, itt születtem a Vöröskereszt-körházban, ide, a volt Budai Vigadó helyébe terveztem negyedéves koromban egy kamaraszínházat, és mert ez a fajta építészeti az, amely közel áll hozzám...

Gratulálok, és némiképp megnyugtató, hogy nem állunk teljesen egyedül sokat szidott házainkkal...!

Egy kérdés azért fölmerült bennem, mely talán megemlítenék: ez a fő nézetben könnyed, nagyvonalú, szellemes épületformál = épületforma talán kicsit „ad hoc”. Biztos, hogy ez a gesztus 10-20-50 éven át tartós maradt? Korunk hazai társadalmának véleménye, elvárása az építészettel szemben sajnos nem értékelhető: a „proletkult”-on felnőtt „plazák népe” számára az ál-neobarokk villa, a Déli Point vagy az új Nemzeti Színház is ideál lehet, ha pedig valaki rojtos gatyában karikásával rittyentget az Andrássy úton: boldogan tapsikol.

Mindegy: a jó építészet halad a maga útján.

Mit lehet?

Reimholz Péter

Mit lehet egyetlen oldalon írni egy épületről?

Mostanáig – szerencsére – a megfogalmazás kényszere nélkül alakultak bennem az érzések az Alkotás utcai irodaházal kapcsolatban, véleményem nem volt szavakra, mondatokra szétcszedve, hanem úgy – az egész – volt egy bizonyos – meglehetősen magas – polcon. Azt veszem észre, hogy írásba főleg a hiányosságok, a megkérdőjelezhetőségek kíváncznak, az építészeti értékeknek soha nincs pontos fogalmi megfelelője. Ismerem az építészeti közírók szellemeskedéseit a bulvárlapokban, és éppoly kevésbé szeretem, mint a kritikusok nárcizmusát, amikor a kritika főleg a kritikusról szól és nem a műről. Csak az őszinte szavak érdekelnek.

Tehát:

- egy fontos ház született, egy jó épület, egy olyan, amely a születésekor adott helyzethez hozzászól és nem ismételt vagy fogyaszt;
- vonzó arányban kever konzeratív és progresszív értékeket;
- kapcsolódik építészetünk múltjához és keresi a lehetséges továbblépés irányát (A progresszió gyakran önfelmentő, előremenekülő technika, a művek progressziós energiátöbblete legtöbbször saját testükből táplálkozik, elfogyasztva, elsilányítva azt. Az Alkotás Point energiaforrása, úgy látom, az építés, aki a mű progressziótöbbletét nem ilyen átcsoportosításokból, túlzások és elhanyagolások révén nyerte, hanem alkotói tehetéséből, kötelesegtudatból, a világhoz való viszonyából. A progresszivitás ennél a háznál nem modor, hanem erény);
- ugyanis a ház műszaki színvonala is egyenletesen jó.

(Arra az építészeti eljárásra gondolok írás közben egyfolytában, amivel ez az épület önmagát és a levegőöveget összekeveri, saját tömegét egy mélyen fekvő tömegsúlypontból kiindulva szétoszorja a világban, azaz megkérdőjelezi önnön materiális létét és büszkén kimondott igazságait. Ahogyan szétkonstruál.) Persze béklyói is vannak:

- elegáns az Alkotás utcai beépítési vonalhoz való viszonya, de tisztázatlan, hogy van-e mögötte pozitív akarat, vagy csak RRT?
- a testek és a Győri út viszonya viszont kiegyensúlyozatlan;

- a csúcsok égbe törése zavarba ejtően patetikus;
- az egész nem táplálkozik eléggé a Sportkórház földjéből, és a vállalt kapuzattal kapcsolatos álláspontja is homályos (merre sodor?, sodor-e vagy taszít?, bebo-csört?, üdvözlő?, felelme!?).

Azon veszem magam észre, hogy kérdéseim egy megrögzött értékrend alapján nyomulnak, közben az jár az eszemben, hogy ez az értékrend erre a házra talán nem is érvényes? A ház igazi értéke, hogy ez a kétely felmerül. Gyönyörűséggel fog eltölteni,

ha bebizonyosodik egy másik értékrend érvényessége, érthetővé, megítélhetővé és elsajátíthatóvá is fog válni. Ez a ház viszont alkalmas arra, hogy a változások természetét megfigyeljük. Az egyik lehetséges (sőt szükséges) cél, amit az Alkotás Point is kitűzött, a mondanivalóval bíró expresszív térplasztika, a másik talán éppen az efféle dolgokról való lemondás volna, azaz az épületnek annak kell lennie, ami, és csak annak. Lehetséges, hogy ez nem is két irány, hanem inkább egymás után?